

Ülevaade Põhja- ja Baltimaade mesindusalasest teadussümposiumist

2017

Liana Trahv

Patogeenide ja kahjurite uuring Rootsis

- Uuringus osales 385 mesinikku
- Uuriti varroalesta, AHM, EHM, deformeerunud tiibade ja akuutse paralüüsi viiruse esinemist
- Varroalesta esinemine oli maakonniti erinev, võrreldes 2011. aastaga, kas tõusnud või langenud
- Deformeerunud tiibade viirust esines 30% (2011 52%). Põhja-Rootsis ei viirust esinenud.
- Akuutse paralüüsi viirust esines vähem ja pigem sadamate piirkonnas. Esineb vähem selle tõttu, et tapab mesilase nii kiiresti, et viirus ei jõua paljunedada

- AHMi esineb olenevalt uuringutest 2,5-5%
- 60 ndatel oli AHMi 25%
- 70ndatel hakati AHM-i nakatanud peresid põletama, pärast seda langes nakatumise protsent 6-le

Smartbees

- Smartbees-ft7.eu
- 16 institutsiooni 11-st riigist
- Uuritakse haiguste resistentsust (varroalest ja deformeerunud tiibade viirus (DWD))
- Uuringute käigus nakatati 2500 vakla
- Selgus, et varroalesta sülg kiirendab DWD paljunemist
- DWD segab immuunsüsteemi reaktsioone, mis kergendavad varroalestal mesilase hemolüümi imemist

- Eesmärk leida DNA markerid, mis tagavad mesilaste eelised haiguste vastu

Uus varroalesta kontrolli strateegia

- Välja töötatud Taanis, juurutatud viimase 3 aasta jooksul
- Enne seda kasutati “turvalist strateegiat”, aprill-juuli lesehaudme lõikamine, pärast mee võttu ravi sipelghappega ja hilisügisel oblikhappega. Sellisel ravil oli oluline aeg ja doos, eksimuste korral ei olnud ravi tõhus
- Uue strateegia puhul olulisem muudatus, et 3 etapi asemel 4
- Aprill-juuli lesehaudme lõikamine+langenud varroalestade lugemine (päevas 1 ok, üle 8 suur probleem)

- Pärast mee võttu ravi sipelgahappe või tümooliga (kiitis Apiquardi). Eelistatakse tümooli, kuna paljud mesinikud ei oska sipelghapet kasutada
- Kui ravi ajal langeb 1000 lesta tuleb kindlasti teha neljas ravi etapp. Kui vähem siis ei pea nii palju ravima, üleravimine on perele kahjulik
- Pärast haudmetegevuse lõppu teha 2x oblikhappe tilgutamist.
- Detsembris oblikhappe tilgutamine 1x, kui langeb üle 200 varroalesta siis tuleb järgmine aasta peresid tihedamalt jälgida

- Kui on soojad talved on varroalesta rohkem
- Varroalesta langemise jälgimine on oluline, eriti ravi ajal
- Oblikhappe aru- suur oht mesiniku tervisele. Raviks tõhus. Saab kasutada madalal temperatuuril (+4 kraadi)

Eesti teadlased

- Reet Karise, Risto Raimets ja Marika Mänd
- Risto räägib uuringutest 2.04.2017
- Mesilased taimede tohtritena: kuidas see mesilastele mõjub?
- Erinevate insektitsiidide ja fungitsiidide sünergilistest mõjudest kimalastele

Tolmeldajate surm taimekaitsevahendite tõttu

- Soomes töötati välja protseduur, kuidas käituda siis, kui tolmeldajad surevad taimekaitse tööde tõttu.
- Koostööd teevad Finnis Safety and Chemicals Agency (Tukes), Soome Mesinike Liit ja Soome toiduohutuse amet.
- Mesinik võtab proovi, Soome Mesinike Liit annab hinnangu, kas tegemist võib olla taimekaitsetöodes kasutatud pestitsiidi tõttu surnud tolmeldajatega, analüüsi teinud labor otsustab mida edasi teha.

Tolmeldajate mõju vaarika saagikusele

- Tulemused

Mesilaste tolmeldamisel saagikus 3027 kg/ha

Mesilased+Prestop Mix (biofungitsiid) kasutamisel saagikus 3429 kg/ha

Loriga kaetud vaarika taimede saagikus 851 kg/ha

Kontrollgrupp 2385 kg/ha

JÄRELDUS- vaarika puhul tolmeldamine suurendab saagikust, marjad on ilusamad ja säilivad kauem (Norras tolmeldamise hind 70 eurot/pere)

Õietolmu resurss ja monomesi Taanis

- 5 aasta jooksul koguti mesindushooajal 544 õietolmu näidist erinevates piirkondadest
- Õietolm pärines 207 erinevalt taimelt, kuid ainult 80 neist võis pidada oluliseks õietolmu allikaks
- Selle põhjal koostati õietolmu kalendreid erinevatest kasvukohtadest (põllud, linnad, looduslikud kasvukohad)
- Uuringu põhjal järeldati, et teatud kohas teatud ajal on mõned taimed olulised õietolmu allikad, seega saab selles piirkonnas toota monometti

- Mesinikud osalevad uuringus, et aru saada kuidas hooldada peresid monomee tootmiseks
- Saadus meeproove uuritakse laboris (õietolm, füüsikal-kemikaali ja organoleptilisi omadusi)

Soome mesinduse tasuvus uuringud

- Probleemid: vähe osalejaid, vähe õigeid andmeid, arvutamine võtab liiga palju aega, arvestustabelid ei ole usaldusväärsed ja raskesti kasutatavad,
- Kogutavad andmed on salastatud isegi maksuametile
- Raha lugemine on kerge, kuid osa kulusid on seotud nii mesinduse, kui kodu kuludega
- Kilomeetrite ja tööaja arvestamiseks sobib hästi kalendermärkmik

Noorte tegevused Soome Mesinike Liidus

- Jätkusuutlik mesindus vajab rohkem noori mesinikke
- Soome Mesinike Liit toetab mesinikke, kes käivad koolides mesindust rääkimas
- Noorte kaasamiseks loodi noorte komisjon
- Noorte tegevused lisati FBA agendasse, et organiseerida 12-18 aastaste mesinike või mesinike laste tegevusi
- Noortel mesinikel on suvised kohtumised ja tegevused

Tarukaart ja meemeeter

- Interneti põhine tarukaart “Hivelog-keep it simple”
- Kasutusel 1 hooaeg Taanis, 1000 kasutajat, 3 keeles
- Inglise keelne: www.myhivelog.org
- 3 aasta jooksul plaanis välja töötada mesilaste haiguste äpp (nt sisestad langenud varroalestade arvu ja äpp koostab graafiku, mis näitab kui palju neid juurde paljuneb)
- Meemeeter: www.mybees.buzz
- Tarukaalude portaali põhjamaades, k.a Eesti, Läti, Norra, Rootsi

Olulised EL küsimused NBBS-le 2017

- Brexit mõjutab järgmist EL eelarvet 3%, tuleb tööd teha, et mesinikud ei kannataks kõige rohkem kui kärpima hakatakse.

0,6% EL põllumajandus eelarvest saavad mesinikud, sellest nt Hispaania 16%, Põhjamaad kokku 3,8%

- Mee ja mesindussaaduste võltsimine. Oodatakse uut raportit mee ehtsuse kohta, mis peaks sisaldama mee jälgitavust, proove ja andmebaasi
- Tehakse lobitööd, et muuta leebemaks EL direktiive, mis reguleerivad huntide ja karude küttemist

- Brüsselis on avatud toimik, mis käsitleb võitlust varroalestaga, haiguste ja kiskajatega ning mesilastele kahjulike taimekaitse vahenditega.

Mesindus ja karud Soomes

- Soomes karud kahjustavad mesilasperesid alates aprillist kuni sügiseni, lõppeb siis kui temperatuur langeb nulli.
- Karud hävitavad aastas u 300 mesilasperet, mõnes piirkonnas on kahju väga suur, mõnes väike või puudub.
- Elektritara hooldamine tähendab lisatööd nagu nt peaks hooldama 1-2 lisa peret grupi kohta (akude vahetus, niitmine jne)
- Paljud loobuvad karude tõttu mesindamisest või kolivad lõuna poole.

- Eriti muret tekitav on see, et 10 % kahjustatud peredest asub majade läheduses ja 22% on ümbritsetud elektritaraga.

Amülaas- ootamatu takistus mee müügil EL-is

- **Amülaas** on seedeensüüm, mis lõhustab tärklis maltoosiks, mille maltaas lõhustab glükoosiks
- Hiinast pärit võltsitud mee sissetungi tõttu on loodud meetodid, kuidas kindlaks teha võltsitud mett
- On kindlas tehtud, et amülaasi lisamisega üritatakse võltsmett maskeerida
- Probleem tekkis aga ootamatult, kui Läti mett taheti eksportida. Ostja suunas meeproovi Interteki ja seal saadi amülaasi sisalduseks 5,7. Lubatud on 5. Mee müüjad saatsid sama partii meeproovi teise laborisse ja tulemuseks oli 4,6-4,8.

- Interteki enam ei usalda, kuna sinna saadeti proov meest ja suhkrusiirpist. Tulemuseks saadi, et mesi ei olnud mesi ja suhkrusiirup oli kvaliteetne mesi
- Läti mesinikud jõudsid järeldusele, et lubatud amülaasi tase peaks olema kõrgem 7,5-10.

Ülevaade Taani mesindusest

- Liikmete arv on tõusnud alates 2008.aastast 1000 võrra
- Lähieesmärk saada Apimondia toimumise kohaks Taani
- Olulised eesmärgid: mesi, mee saadused, olulised on staažikad mesinikud (kogemuste edasiandjad), koostegevuste propageerimine
- Lastele koostati mesinduse teemaline Walt Disney`'s koomiks

Norra mesindus

- 70% meest tuleb mujalt (Lõuna-Ameerika, EL-ist vähe, kuna tollimaksud on kõrged)
- Mesinike hulk no viimaste aastate jooksul suurenenud 4000 võrra
- Kohalikku mett on vähe, kuna suved on olnud halvad. Isegi see ei ole aidanud, et peresid on 20-25 tuhat rohkem kui varem
- Tehti koolitusprogramm, et saada juurde professionaalseid mesinikke
- 3000 peret kasutatakse tolmeldamisel piirkondades, kus kasvatatakse puuvilju

Rootsi mesindus

- 3. a projekt, et leida mesilased, kes ise tuleks varroalestaga toime
- Rootsi Mesinike Liidul on oma inimene parlamendis, kes jälgib mesindusalaseid teemasid ja annab teada kui midagi olulist toimub
- Suur probleem on vaha puudus
- 12 000 liiget, väga aktiivne seltskond
- Rootsis ei või teha ilma makse maksmata (4000 Rootsi krooni) mesindussaadusest kosmeetikat (seebid, kreemid, huulepulgad jne).

Rootsi kutselised mesinikud

- 450 liiget, pooled mesilaspered on kutseliste omad
- Prioriteet on koostöö ülikoolidega, et arendada mesindustehnoloogiaid
- Finantseering MP&EIP?
- Iga aasta seminar ja avatud maja (külustus mõnda mesilasse)
- Oma ajakiri ilmub 4x aastas
- Koduleht, foorum ja FB
- Teenused: EAN kood, reisirid

- Projekt- tolmeldajad
- “Roheliste kõrbete” vähendamiseks tehakse koostööd põllumeestega, kes kasvatavad tolmeldajate sõbralikke taimi.
- Selle projekti eest saadai EL Parlamendilt 2 koht ja pärast seda on mujal riikides avatud 20 sarnast projekti

Soome mesindus

- Mesilaspere arv on suurenenud
- Hulgi hind 5,40 +km
- 2 aastat on vähe mett saadud
- Müüdavast meest 30 % on kodumaine
- 2017 algab mesilaste aretusprogramm
- Meekavliteedi töögrupp nt oluline on mesindusvõtted
- Apiteraapia
- Noored

Eesti mesindus

- 2016 oli halb mee aasta
- Läti ja Leedu mett sissetung Eestisse
- 30-50 professionaalset mesinikku
- Hobimesinikke umbes 5000
- Hinnad eurodes: hulgi 3-4 (5) (10%), otsemüügil 6-8(9) (75%), poes 5,5 (7..12) 15%
- Probleemiks liiga suur perede suremus 15-25%
- Ei ole väga organiseerunud
- Olustvere õpetakse mesindust

- Karu kahjud:

2011-87 mesilasperet

2012-82 mesilasperet

2013-157 mesilasperet

2014-225 mesilasperet

2015-288 mesilasperet

- Nugise kahjud aastas umbes 800-1000 mesilasperet

- Head ja kvaliteetset mesindustehnoloogiat arenab

Asteni Mesindus OÜ

Läti mesindus

- 32% naised, 27% 40-49 a, 25% 50-59 aastased
- Alates 2010 aastast 2 aastane kursus, kus on osalenud kokku 1332 inimest. Kahjuks mesinduskool suletakse
- Kohustuslikud on mesilasperede ja meetoodangu registreerimine
- Mahemesilasperede toetus 40 eurot ja mesilaspere toetus 17 eurot
- AHM-i puhul on kohustus pere hävitada, makstakse kompensatsiooni 89 eurot (sisaldavad üldjuhul labori ja vet. arsti visiidi kulusid)

Aitäh!